

מלכי ישראל ומלכי אומות העולם

1 אסתר רבה (וילנא) פתיחתות ד"ה ו ר' יצחק

1

ו ר' יצחק פתח (משלי כ"ט) ברבות צדיקים ישמח העם ובמשול רשעים יאנח עם, בשעה שהצדיקים נוטלין גדולה חדוה ושמחה בעולם והוה בעולם, והמלך דוד והוה שמלך דוד, והמלך שלמה והוה שמלך שלמה, והמלך אסא והוה שמלך אסא, אלו במלכי ישראל, במלכי אומות העולם מניין, שנאמר (עזרא א') והמלך כורש והוה שמלך כורש, ובשעה שהרשעים נוטלין גדולה ווי ואנחה וחרון אף בעולם, (מלכים א' ט"ז) וימלך אחאב בן עמרי, ווי שמלך אחאב בן עמרי, וימלך הושע בן אלה ווי שמלך הושע בן אלה, וימלך מלך צדקיהו בן יאשיהו, ווי שמלך צדקיהו בן יאשיהו, במלכי אומות העולם שנאמר ויהי בימי אחשורוש ווי שמלך אחשורוש.

2 תלמוד בבלי מסכת חולין דף פט עמוד א

2

אמר רבי יוחנן משום רבי אלעזר בר' שמעון: כל מקום שאתה מוצא דבריו של רבי אליעזר בנו של רבי יוסי הגלילי בהגדה עשה אזיניך כאפרכסת, (דברים ז') לא מרבכם מכל העמים חשק ה' בכם וגו', אמר להם הקדוש ברוך הוא לישראל: חושקני בכם, שאפילו בשעה שאני משפיע לכם גדולה אתם ממעטין עצמכם לפני, נתתי גדולה לאברהם - אמר לפני (בראשית י"ח) ואנכי עפר ואפר, למשה ואהרן - אמר (שמות ט"ז) ונחנו מה, לדוד - אמר (תהלים כ"ב) ואנכי תולעת ולא איש, אבל עובדי כוכבים אינן כן, נתתי גדולה לנמרוד - אמר (בראשית י"א) הבה נבנה לנו עיר, לפרעה - אמר (שמות ה') מי ה', לסנחריב - אמר (מלכים ב' י"ח) מי בכל אלהי הארצות וגו', לנבוכדנצר - אמר (ישעיהו י"ד) אעלה על במותי עב, לחירם מלך צור - אמר (יחזקאל כ"ח) מושב אלהים ישבתי בלב ימים.

3 שמות רבה (שנאן) פרשה ב ד"ה ב, ב ומשה

3

ב, ב ומשה היה רעה (שמות/ ג'). הדא הוא דכתיב: ה' בהיכל קדשו [ה' בשמים כסאו] (תהלים יא) אמר רשב"ן (ר' שמואל בר נחמן): משחרב בית המקדש נסתלקה שכינה לשמים, שנאמר: ה' בשמים הכין כסאו (שם/ תהלים/ קג). ור' אלעזר אמר: לא זזה השכינה מתוך ההיכל, שנאמר: והיו עיני ולבי שם כל הימים (מל"א =מלכים א' ט), וכן הוא אומר: קולי אל ה' אקרא ויענני מהר קדשו סלה (תהלים ג), אף על פי שהוא חרב, האלהים לא זז משם בקדושתו, וראה מה כורש אומר: הוא האלהים אשר בירושלים (עזרא א). א"ל: אף על פי שהוא חרב, האלהים לא זז משם.

4 קהלת רבה (וילנא) פרשה י

4

א [י"ב] דברי פי חכם חן זה כורש מלך פרס שאמר (עזרא א') מי בכם מכל עמו יהי אלהיו עמו ויעל, שפתות כסיל תבלענו שבילע דבריו וחזר בס. א [י"ג] תחלת דברי פיהו סכלות, שאמר הוא האלהים אשר בירושלים, ואחרית פיהו הוללות רעה, דחזר ובטל גזרותיו, ואמר מאן דעבר עבר ומאן דלא עבר לא יעבר,

קהלת פרק י

(יב) דברי פי חכם חן ושפתות כסיל תבלענו:

(יג) תחלת דברי פיהו סכלות ואחרית פיהו הוללות רעה:

שלמה	הערת הגמרא	כורש
<p>מלכים א פרק ח</p> <p>(כה) ועתה ה' אלהי ישראל שמר לעבדך דוד אבי את אשר דברת לו לאמר לא יכרת לך איש מלפני ישוב על כסא ישראל רק אם ישמרו בניך את דרכם ללכת לפני כאשר הלכת לפני:</p> <p>(כו) ועתה אלהי ישראל יאמן נא דבריך דברך אשר דברת לעבדך דוד אבי:</p>	<p>הרי זה מעלה</p>	<p>עזרא ו</p> <p>די להון מהקרבין ניוחין לאלה שמיא ומצלין לחיי מלכא ובנוהי</p>
<p>מלכים א פרק ו</p> <p>(לו) ויבן את החצר הפנימית שלשה טורי גזית וטור פרתות ארזים:</p>	<p>גם שלמה עשה זאת</p>	<p>עזרא פרק ו</p> <p>(ד) נדבכין די אבן גלל תלתא ונדבך די אע חדת ונפקתא מן בית מלכא תתיב:</p>
<p>מלכים א פרק יא</p> <p>(א) והמלך שלמה אהב נשים נכריות רבות ואת בת פרעה מואביות עמניות אדמית צדנית חתית:</p> <p>(ב) מן הגוים אשר אמר יקנך אל בני ישראל לא תבאו בהם והם לא יבאו בכם אכן יטו את לבבכם אחרי אלהיהם בהם דבק שלמה לאהבה:</p> <p>(ג) ויהי לו נשים שרות שבע מאות ופלגשים שלש מאות ויטו נשיו את לבו:</p>	<p>שגל היא כלבא</p>	<p>נחמיה פרק ב</p> <p>(ו) ויאמר לי המלך והשגל יושבת אצלו</p>
<p>תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף כא עמוד ב</p> <p>רבי יצחק רמי: כתיב (דברי הימים ב' ט') אין כסף נחשב בימי שלמה למאומה וכתיב (מלכים א' י"א /י') ויתן שלמה את הכסף בירושלים כאבנים! לא קשיא, כאן - קודם שנשא שלמה את בת פרעה, כאן - לאחר שנשא שלמה את בת פרעה.</p>		<p>עזרא פרק ז</p> <p>(כב) עד כסף פכרין מאה ועד חנטין פרין מאה ועד חמר בתין מאה ועד בתין משח מאה ומלח די לא כתב:</p>

שיר השירים רבה (וילנא) פרשה ה

5

א [ה] קמתי אני לפתוח לדודי, קמתי אני ולא אומות העולם, תרגם רבי יעקב בר אבונה קמי ר' יצחק כתיב (עזרא א') ויקומו ראשי האבות ליהודה ובנימן והכהנים והלויים וגו', ליהודה שהוא מלך, ובנימן שבת

המקדש בחלקו, לכהנים מפני העבודה, וללויים מפני הדוכן, לפתוח לדודי, בתשובה, וידי נטפו מור, מררים, דגור כורש ואמר דעבר פרת עבר דלא עבר לא יעבר, א"ר יוחנן כתיב (ישעיה י"ג) חשך השמש בצאתו, לויי הוה קבל ההוא יומא ולא דנחה, יצא כורש לטייל במדינה וראה המדינה שוממת אמר מה טיבה של מדינה זו שוממת, איכן הם הזהבים, איכן הם הכספים, אמרי ליה ולא את הוא דגזרת ואמרת כל יהודאין יפקון ויבנון בית מקדשא מנהון דהבים ומנהון כספים הא דסלקין למבנא מקדשא, בההיא שעתא גזר ואמר דעבר פרת עבר דלא עבר לא יעבור

ישעיהו פרק מד

6

כח) האמר לכורש רעי וְכָל חֶפְצֵי יְשָׁלֵם וְלֵאמֹר לִירוּשָׁלַם תִּבְנֶה וְהִיכַל תִּבְנֶה: ס

פרק מה

א) כה אמר יְהוָה לְמַשִּׁיחוֹ לְכוֹרֶשׁ אֲשֶׁר הִחְזַקְתִּי בִימֵינוּ לְרֹד לְפָנָיו גּוֹיִם וּמְתַנְּי מְלָכִים אֲפַתַח לְפָתַח לְפָנָיו וְלִתְּיָם וְשַׁעֲרִים לֹא יִסְגְּרוּ:

תלמוד בבלי מסכת מגילה דף יב עמוד א

7

דרש רב נחמן בר רב חסדא: מאי דכתיב +ישעיהו מ"ה + כה אמר ה' למשיחו לכורש אשר החזקתי בימינו, וכי כורש משיח היה? אלא אמר לו הקדוש ברוך הוא למשיח: קובל אני לך על כורש, אני אמרתי הוא יבנה ביתי ויקבץ גליותי. והוא אמר +עזרא א' + מי בכס מכל עמו... ויעל.

תלמוד בבלי מסכת ברכות דף נח עמוד א

8

תנו רבנן... הרואה מלכי ישראל אומר ברוך שחלק מכבודו ליראיו, מלכי אומות העולם - אומר ברוך שנתן מכבודו לבשר ודם.

אמר רבי יוחנן: לעולם ישתדל אדם לרוץ לקראת מלכי ישראל, ולא לקראת מלכי ישראל בלבד אלא אפילו לקראת מלכי אומות העולם, שאם יזכה - יבחין בין מלכי ישראל למלכי אומות העולם.

רב ששת סגי נהור הוה, הוּו קאזלי כולי עלמא לקבולי אפי מלכא, וקס אזל בהדיהו רב ששת. אשכחיה ההוא מינא אמר ליה: חצבי לנהרא, כגני לייא? אמר ליה: תא חזי ד חלף גונדא קמייתא, כי קא אושא אמר ליה ההוא מינא: אתא מלכא. אמר ליה רב ששת: לא קאתי. חלף גונדא תניינא, כי קא אושא אמר ליה ההוא מינא: השתא קא אתי מלכא. אמר ליה רב ששת: לא קא אתי מלכא. חליף תליתאי, כי קא שתקא, אמר ליה רב ששת: ודאי השתא אתי מלכא. אמר ליה ההו מינא לך הא?

אמר ליה: דמלכותא דארעא כעין מלכותא דרקיעא; דכתיב +מלכים א' י"ט + צא ועמדת בהר לפני ה' והנה ה' עבר ורוח גדולה וחזק מפרק הרים ומשבר סלעים לפני ה' לא ברוח ה' ואחר הרוח רעש לא ברעש ה' ואחר הרעש אש לא באש ה' ואחר האש קול דממה דקה. כי אתא מלכא, פתח רב ששת וקא מברך ליה. אמר ליה ההוא מינא: למאן דלא חזית ליה קא מברכת? ומאי הוי עליה דההוא מינא? איכא דאמרי: חברוהי כחלינהו לעיניה, ואיכא דאמרי: רב ששת נתן עיניו בו, ונעשה גל של עצמות.